

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: V. H.
bytem X

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 12. 2021, č. j. RN-X,

takto:

- I. Žaloba se *zamítá*.
- II. Žalobce *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované se *nepřiznává* náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalobce neúspěšně žádal o zvýšení starobního důchodu. Měl za to, že žalovaná při jeho výpočtu vycházela z nesprávného zhodnocení koeficientu nárůstu všeobecného vyměřovacího základu a nesprávně na jeho případ aplikovala § 76a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění („zákon o důchodovém pojištění“). To samé namítá i v nyní podané žalobě. Krajský soud proto musel posoudit, zda žalovaná rozhodla správně.

II. Rozhodnutí žalované a související skutkové okolnosti věci

2. Žalobce podal dne 4. 6. 2021 žádost o zvýšení starobního důchodu. Svoji žádost opíral zejména o tvrzení, že při výpočtu výše jeho důchodu došlo k chybě spočívající v použití nesprávného koeficientu nárůstu všeobecného vyměřovacího základu za rok 1978. Správní orgány podle žalobce nesprávně použily koeficient 7,4233 místo 13,7306. Namítal také, že se na něj neměl aplikovat § 76a a § 74a odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.
3. Žalovaná rozhodnutím ze dne 17. 9. 2021, č. j. X žádost žalobce zamítla pro nesplnění podmínek stanovených v § 56 odst. 1 písm. e) ve spojení s písm. b) zákona o důchodovém pojištění („prvostupňové rozhodnutí“). Vysvětlila, že při výpočtu výše starobního důchodu bylo nutné použít koeficient 7,4233, který vyplývá z nařízení vlády č. 414/2005 Sb. Žalobcem namítaný koeficient ve výši 13,7306 upravený nařízením vlády č. 260/2019 Sb., se použije až na důchody přiznané v roce 2020. Žalobci však byl přiznán důchod v roce 2006.
4. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky. Odkazoval na nařízení vlády č. 414/2005 Sb., ze kterého dovozoval, že pro výpočet výše důchodu se měl použít koeficient 13,7306. Zopakoval také své výhrady vůči použití § 76a a § 74a odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.
5. Rozhodnutím ze dne 2. 12. 2021, č. j. X, žalovaná námitky žalobce zamítla („rozhodnutí o námitkách“). Podrobně žalobci popsala, jakým způsobem v roce 2010 vypočítala výši jeho starobního důchodu.

III. Žaloba

6. Žalobce podává „žalobu na rozhodnutí žalované ze dne 17. 9. 2021, č. j. X pro nesprávný úřední postup“ a žádá o zrušení rozhodnutí žalované ze dne 12. 5. 2010, č. j. X. Namítá, že v uvedeném rozhodnutí z roku 2010 je nesprávně uveden koeficient zhodnocení pro výpočet jeho starobního důchodu. Žalobce pracoval v zaměstnání v uranovém průmyslu ode dne 3. 6. 1966 do 29. 1. 1979 se zařazením do kategorie I. AA URAN s nárokem na starobní důchod ode dne 29. 11. 1997 a přiznáním ke dni 1. 7. 2006.
7. Žalobce dále polemizuje s tvrzeními žalované v rozhodnutích ze dne 12. 5. 2010, rozhodnutí ze dne 18. 7. 2012, 14. 8. 2012, 7. 9. 2012 a ve vyjádření ze dne 27. 1. 2014. Uvádí, že vzhledem k tomu, že přechodné ustanovení zákona č. 264/2006 Sb. stanoví, že procentní výměra starobních důvodů přiznaných v obdobích od 1. 1. 1996 do 30. 6. 2006 je vypočítávána podle tohoto zákona, nelze uvedené použít na něj, neboť mu byl starobní důchod přiznán až dne 1. 7. 2006. Žalobce se podivuje, proč žalovaná v rozhodnutí upřednostňuje § 74a odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, který se na něj nevztahuje z důvodu dovršení 50 let před 30. 6. 2006. Žalobce namítá řadu pochybení žalované, na které upozorňoval již ve svých námitkách v roce 2012. Sděluje, že v rozhodnutí ze dne 18. 7. 2012 je uváděn výpočtový základ za období 1976 až 1985, v rozhodnutí ze dne 7. 9. 2012 je stanoven výpočtový základ za období 1986 až 2005, navíc došlo k opožděnému zaslání osobního listu důchodového pojištění ze dne 3. 8. 2012. Dodává, že vyjádření žalované ze dne 22. 4. 2014 nemá oporu v zákoně. Žalobce pak uzavírá, že jeho žádost o zvýšení starobního důchodu byla vyřízena až po urgenci na oddělení stížnostním po uplynutí zákonné doby.

IV. Vyjádření žalované

8. Žalovaná poukázala na to, že žalobce od doby přiznání starobního důchodu v roce 2010 z různých důvodů opakovaně neúspěšně žádá o zvýšení starobního důchodu. Žalovaná při výpočtu výše žalobcova důchodu zohlednila to, že žalobce více než 10 let pracoval v uranových dolech. Postupovala v souladu s § 71 a § 76a zákona o důchodovém pojištění. Žalovaná provedla výpočet procentní výměry starobního důchodu jak podle předpisů platných před 1. 1. 1996, tak po 31. 12. 1995. Za datum vzniku nároku považovala datum 29. 11. 1997, kdy žalobce dosáhl 50 let věku. Obsah napadeného rozhodnutí se tímto výpočtem velmi podrobně zabýval se závěrem, že pro žalobce se jako výhodnější jednoznačně ukázal postup podle zákona o důchodovém pojištění. Proto žalobci náležela procentní výměra 8.678 Kč, která následně podléhala jednotlivým valorizačním zvýšením. Rozhodnutím ze dne 12. 5. 2010 tak byl žalobci od 1. 7. 2006 přiznán starobní důchod ve výši 12 123 Kč, v nichž se tato valorizační zvýšení již zobrazila.
9. Pokud se žalobce domáhá změny data přiznání starobního důchodu, žalovaná upozornila, že podle § 86 odst. 4 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., lze o změnu data přiznání důchodu nebo jeho výplaty žádat pouze do 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Žalobce se přitom s rozhodnutím o přiznání důchodu seznámil nejpозději v červnu 2012.
10. Žalovaná dodala, že výše starobního důchodu je závislá na dvou základních faktorech, kterými jsou délka doby pojištění a výše dosahovaných vyměřovacích základů v jednotlivých kalendářních letech. V předmětné věci je rozhodujícím faktorem rovněž doba zaměstnání v uranových dolech. Žalobce se svými námitkami domáhá přepočtu výše starobního důchodu včetně změny data jeho přiznání. Co se však týká výše starobního důchodu, respektive jeho procentní výměry, jestliže žalobce nevznesl námitku proti rozsahu zhodnocené doby pojištění a výši vyměřovacích základů v jednotlivých kalendářních letech rozhodného období, tak vzhledem ke skutečnosti, že výpočet je prováděn pomocí výpočetní techniky (a to včetně přiřazování výše přepočítacích koeficientů náležejících ke každému kalendářnímu roku rozhodného období), je omyl v takovémto výpočtu *de facto* vyloučen.
11. K dalším námitkám žalobce k dřívějším rozhodnutím žalovaná poukázala na to, že žalobce využil možnost podat žalobu pouze v jednom případě a ta nebyla úspěšná. Tato rozhodnutí jsou tak pravomocná a vykonatelná.

V. Jednání před krajským soudem

12. Žalobce trval na jednání v této věci, které se konalo dne 14. 9. 2022. V jeho úvodu se žalobce dotkl části žalobních bodů, které vznesl ve své žalobě. Většinou se ovšem věnoval vývoji svého důchodového příběhu, který předcházela vydání rozhodnutí o námitkách i prvostupňovému rozhodnutí. A kritizoval žalovanou ji za její přístup k jeho osobě v jednotlivých řízeních o jeho žádostech a stížnostech. Zástupce žalované odkázal na rozhodnutí o námitkách a vyjádření k žalobě.
13. Krajský soud pak zamítl návrh žalobce na ustanovení znalce z oboru důchodového pojištění. Otázka správnosti výpočtu výše starobního důchodu žalobce, která je jádrem této věci, je totiž otázkou výkladu a použití zákona o důchodovém pojištění a souvisejících vyhlášek, nikoliv otázkou odborných znalostí. A zodpovězení této otázky je úkolem soudu, nikoliv znalce. Žalobcem požadovaný znalecký odbor (i z toho důvodu) ostatně ani neexistuje. Obojí žalobce zjevně překvapilo. Nedůvodně zřejmě očekával, že jeho žalobu

po věcné stránce posoudí a rozhodnutí o námitkách přezkoumá někdo jiný než soud, na který se ovšem podáním žaloby obrátil. Po závěrečných návrzích žalobce i zástupce žalované krajský soud vyhlásil tento rozsudek.

VI. Posouzení věci krajským soudem

14. Žaloba splňuje podmínky své přípustnosti. Podala ji oprávněná osoba v zákonné lhůtě. Krajský soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.
15. Žaloba *není důvodná*.
16. Krajský soud v první řadě upozorňuje, že předmětem tohoto soudního přezkumu může být pouze rozhodnutí o námitkách z prosince 2021. Krajský soud naopak nemůže přezkoumávat správnost a zákonnost původního rozhodnutí žalované z roku 2010 o přiznání starobního důchodu žalobci, ani její další rozhodnutí vydaná později, vůči nimž žalobce ve své žalobě vznáší námitky. Žalobce již ve své předešlé žalobě, o které soud vedl řízení pod sp. zn. 41 Ad 13/2020, brojil proti rozhodnutí žalované z roku 2010. Krajský soud však ve svém rozsudku ze dne 17. 2. 2021, č. j. 41 Ad 13/2020-29 žalobci vysvětlil, že pokud žalobce podal námitky proti prvotnímu rozhodnutí o přiznání starobního důchodu až po deseti letech, učinil tak pozdě.
17. Proti každému rozhodnutí, které žalovaná ve věci starobního důchodu žalobce v průběhu času vydala, měl žalobce možnost podat námitky a následně správní žalobu. Pokud tuto možnost nevyužil, nemůže to napravit tím, že v nynějším řízení bude vznášet nekonkrétní námitky ve vztahu k postupu žalované a jejím rozhodnutím vydaným před deseti lety. Takové námitky jsou již nepřípustné [viz § 68 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; „s. ř. s.“]. Krajský soud se proto zaměřil pouze na posouzení důvodnosti námitek žalobce, které se váží na poslední rozhodnutí žalované ve věci jeho žádosti o zvýšení starobního důchodu.
18. Žalobce především namítá, že žalovaná při výpočtu výše jeho starobního důchodu použila nesprávný koeficient zhodnocení. Tím má zřejmě na mysli koeficient nárůstu vyměřovacího základu. Způsob jeho výpočtu upravuje § 17 zákona o důchodovém pojištění. Podle jeho odst. 1 platí: „Koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu se stanoví jako podíl všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o dva roky předchází roku přiznání důchodu, vynásobeného přepočítacím koeficientem (...), a všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, za který se vypočítává roční vyměřovací základ; tento koeficient se stanoví s přesností na čtyři platná desetinná místa. Koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu činí vždy nejméně hodnotu 1.“ Výši všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok i výši přepočítacího koeficientu pak pro každý kalendářní rok stanovuje prováděcí předpis (nařízení vlády).
19. Žalovaná ve svém rozhodnutí podrobně a zcela správně vysvětlila, jakým způsobem dospěla ke koeficientu s hodnotou 7,4233. Žalobci byl přiznán starobní důchod v roce 2006. Je proto třeba vycházet z vyměřovacího základu a přepočítacího koeficientu za rok 2004 (neboť jde o kalendářní rok, který o dva roky předchází roku přiznání důchodu žalobci). Hodnotu tohoto vyměřovacího základu za rok 2004 stanoví nařízení vlády č. 414/2005 Sb., na 17 882 a hodnotu přepočítacího koeficientu na 1,0532. Součet těchto dvou čísel ($17\,882 \times 1,0532 = 18\,833$) tvoří čitatele zlomku pro výpočet koeficientu nárůstu.

Jmenovatele tohoto zlomku pak tvoří hodnota 2 537. Ta vyplývá z nařízení vlády č. 227/1995 Sb., které stanovuje výši všeobecných vyměřovacích základů za období od roku 1948 do roku 1994. Uvedená hodnota odpovídá vyměřovacímu základu za rok 1978. Jedná se o poslední celý kalendářní rok, během kterého byl žalobce zaměstnán v uranových dolech. Výsledný koeficient nárůstu se tedy počítá takto: $18\,833/2\,537 = 7,4233$.

20. Žalobce pouze v obecné rovině namítá, že žalovaná použila nesprávný koeficient. Neuvádí však, v čem konkrétně byl její výpočet vadný. Žalobcem namítaný koeficient ve výši 13,7306 upravený nařízením vlády č. 260/2019 Sb., se pak opravdu použije až na důchody přiznané v roce 2020. Žalobci však byl přiznán důchod v roce 2006. Proto krajský soud žalobci nemohl přisvědčit.
21. Další námitky žalobce se týkají toho, že žalovaná při stanovení výše starobního důchodu vycházela z § 76a zákona o důchodovém pojištění a zákona č. 264/2006 Sb. Z přechodných ustanovení tohoto zákona žalobce dovozuje, že uvedené ustanovení se na něj nemělo aplikovat. Dopadá totiž na důchody přiznané do 30. 6. 2006, zatímco jemu byl důchod přiznán od 1. 7. 2006.
22. Zákonem č. 264/2006 Sb., došlo k novelizaci zákona o důchodovém pojištění. Tato novela mimo jiné doplnila § 76a, který upravuje zvýšení procentní výměry starobního důchodu přiznaného po 30. 6. 2006 (mimo jiné) osobám, které před rokem 1993 alespoň 10 let pracovaly v uranových dolech. Toto ustanovení provádějí podzákonné předpisy o zvýšení důchodů, které pro jednotlivé roky uvádějí procentní zvýšení důchodů a datum účinnosti zvýšení. Při výpočtu procentní výměry podle § 76a *in fine* zákona o důchodovém pojištění je třeba nejprve řádně stanovit procentní výměru starobního důchodu konkrétního žadatele, kterou je pak nutné valorizovat podle všech podzákonných předpisů, které nabyly účinnosti od 1. 1. 1996 do dne, který předchází dni, od něhož se přiznává důchod. Věta druhá § 76a zákona o důchodovém pojištění nicméně stanoví nejvyšší možnou procentní výměru, ke které lze valorizaci dojít.
23. Podobným způsobem stanovuje zvýšení procentní výměry starobního důchodu i přechodné ustanovení uvedeného zákona (čl. LXVII), s tím rozdílem, že dopadá na důchody přiznané od 1. 1. 1996 do 30. 6. 2006. Obě ustanovení pak shodně uvádí, že zvýšení se stanoví tak, jak kdyby starobní důchod byl přiznán ke dni 31. 12. 1995. Cílem obou ustanovení je zvýšení procentní výměry (valorizace) tzv. hornických důchodů přiznaných v období od roku 1996, bez ohledu na to, v kterém konkrétním roce byl důchod přiznán. Rozdíl spočívá pouze v tom, že zatímco podle § 76a se bude postupovat v případě důchodů přiznaných po 30. 6. 2006, podle přechodného ustanovení se bude postupovat v případě dříve přiznaných důchodů.
24. Důležité je dodat, že možnost zvýšení procentní výměry podle § 76a zákona o důchodovém pojištění nevylučuje, aby se výše starobního důchodu stanovila podle obecných předpisů, lze-li takto dosáhnout částky vyšší (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2018, č. j. 2 Ads 371/2017-28, bod 19). Žalobce se snaží domoci toho, aby se na něj § 76a zákona o důchodovém pojištění neaplikoval. Zřejmě se domnívá, že pokud by se výše jeho důchodu stanovila podle obecných předpisů, byla by vyšší. Soud mu však bohužel nemohl dát za pravdu.

25. Výše starobního důchodu se skládá ze dvou složek: základní výměry a procentní výměry. Zatímco základní výměra je prakticky jednotná a stanovená na základě právních předpisů, výše procentní výměry odvisí od výše výpočtového základu a procentní sazby. Právě výši procentní výměry může ovlivnit § 76a zákona o důchodovém pojištění.
26. V případě žalobce stanovila žalovaná procentní výměru ve výši 8 678 Kč. Jak se žalovaná k této částce dopracovala, vysvětluje podrobně ve svém rozhodnutí o námitkách. Postupem podle § 76a zákona o důchodovém pojištění ve spojení s příslušnými nařízeními vlády o zvýšení důchodů (které jsou podrobně uvedeny v rozhodnutí z května 2010) se tato částka zvýší až na 18 122 Kč. Toto zvýšení však přesahuje nejvyšší míru, kterou připouští § 76a. Při postupu podle tohoto ustanovení proto žalovaná musela místo valorizace částky 8 678 Kč vycházet z částky 5 100 Kč (podle § 4 odst. 1 zákona č. 76/1995 Sb., na který odkazuje § 76a zákona o důchodovém pojištění). Valorizací této částky pak žalovaná dospěla k částce 10 653 Kč, kterou vzala jako procentní výměru pro výpočet žalobcova důchodu.
27. Žalobci se zřejmě může zdát nespravedlivé, že namísto částky 18 122 Kč žalovaná pracuje s částkou 10 653 Kč. To je však pouze důsledek stanovení zákonného stropu pro výši procentní výměry u tzv. hornických důchodů. I přesto je však pro žalobce výhodnější, aby žalovaná při výpočtu postupovala podle § 76a zákona o důchodovém pojištění. Pokud by žalovaná toto ustanovení vůbec nezohlednila, jak žalobce navrhuje, operovala by s procentní výměrou ve výši 8 678 Kč stanovenou podle obecných pravidel zákona o důchodovém pojištění. Pouze v případě, že by procentní výměra stanovená podle těchto obecných pravidel byla vyšší než 10 653, měla by žalovaná povinnost neaplikovat § 76a, protože by to pro žalobce bylo výhodnější. V jeho případě však zvýšení procentní výměry postupem podle § 76a jde v jeho prospěch a díky tomu je výsledná procentní výměra téměř o 2 000 Kč vyšší, než by byla při vyloučení § 76a.
28. Pouze částečně lze přisvědčit námitce žalobce, že s ohledem na to, že mu byl důchod přiznán ke dni 1. 7. 2006, netýká se ho výše uvedené přechodné ustanovení novely zákona o důchodovém pojištění provedené zákonem č. 264/2006 Sb. (čl. LXVII). Žalovaná v rozhodnutí o námitkách proto nepřesně odkazuje na čl. LXVII zákona č. 264/2006 Sb. Namísto toho měla vycházet z § 76a zákona o důchodovém pojištění, který dopadá na důchody přiznané po 30. 6. 2006, tedy i na žalobce. Tato dílčí vada však nezakládá nezákonnost jejího rozhodnutí. Postup při výpočtu zvýšení procentní výměry důchodu je totiž podle obou ustanovení stejný.
29. Poslední námitka žalobce se týká použití § 74a odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Žalobce se ptá, proč žalovaná podle tohoto ustanovení postupovala, pokud žalobce dovršil 50 let věku před 30. 6. 2006. Uvedené ustanovení upravuje speciálně snížený důchodový věk (na 50 let oproti 55) pro pracovníky v uranovém průmyslu. Při splnění příslušných podmínek se však tato úprava týká pouze osob, které dosáhly věku 50 let po 30. 6. 2006. Žalobce dosáhl 50 let již v roce 1997. Má tedy pravdu, že § 74a se na něj nevztahuje a není tak jasné, z jakého důvodu na něj žalovaná v rozhodnutí o námitkách odkazuje. Žalovaná dospěla k tomu, že žalobci vznikl nárok na snížení věkové hranice na 50 let pro vznik nároku na mimořádný (hornický) důchod. To však nedovozuje z § 74a zákona o důchodovém pojištění, ale z § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 557/1990 Sb. Žalobce přitom nenamítá, že by jeho důchodový věk žalovaná určila nesprávně. Odkaz na § 74a zákona o

důchodovém pojištění v rozhodnutí žalované o námitkách sice je matoucí, z odůvodnění tohoto rozhodnutí je však zřejmé, že se žalovaná o něj neopírá.

30. Z těchto důvodů krajský soud musel žalobcovy námitky vyhodnotit jako nedůvodné.

VII. Závěr a náklady řízení

31. Krajský soud posoudil žalobní námitky jako nedůvodné. Proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.). Neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady řízení nad rámec její běžné administrativní činnosti nevznikly (§ 60 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno, 14. září 2022

Martin Kopa, v. r.
samosoudce